

Szkody „bobrowe” na terenie województwa podlaskiego oraz sposoby ich minimalizacji.

Beata Bezubik

Regionalny Konserwator Przyrody

Malinówka, 20 październik 2011r.

Bóbr – gatunek który ocalał

- * druga połowa XIX w. - prawie doszczętnie wyginęły
- * odrodzona Polska – ochrona ścisła na mocy dekretu z 1919 r. oraz ustawy z 1934 r.
- * 1928 r. – populacja liczy 235 szt.
- * 1966 r. – 270 szt. (nielicznie na rzekach: Czarna Hańcza i Marycha)
- * 1975 r. – 500 szt.
- * 2011 r. ochrona częściowa, 35 – 45 tys. szt.???

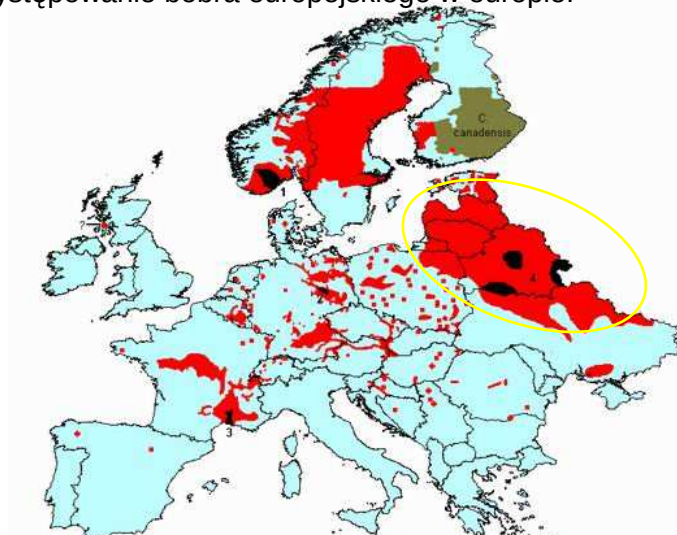
Bóbr europejski (*Castor fiber*) podlega ochronie w większości krajów europejskich na podstawie dwóch aktów prawnych:

1. Konwencja Berneńska; bóbr europejski umieszczony jest w III załączniku, obejmującym chronione gatunki fauny. Zgodnie z art. 7 Konwencji, **strony podejmą właściwe i niezbędne środki ustawodawcze i administracyjne, aby zapewnić ochronę gatunków dzikiej fauny w taki sposób, aby ich populacja nie była zagrożona.**

2. Dyrektywa 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory – *Dyrektywa Siedliskowa*. Bóbr umieszczony został w załączniku II, określającym gatunki roślin i zwierząt będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, których ochrona wymaga wyznaczenia specjalnych obszarów ochrony, jak również w załączniku V, gdzie ujęto gatunki zwierząt i roślin, których pozyskanie ze stanu dzikiego i eksploatacja jest możliwa pod warunkiem, że **populacja tych gatunków zostanie zachowana we właściwym stanie ochrony.**

Występowanie bobra europejskiego w europie.

orwegian Institute for Nature Research) & F. Rosell (Telemark University College) duncan.halley@rma

Dalej utrzymujemy bobra jak zwierzę chronione?

Czerwona Księga Gatunków Zagrożonych IUCN

- od 2002 do 2007 r.: gatunek podwyższonego ryzyka (NT),
- od 2008 r. gatunek oznaczony jako LC – gatunek na razie nie zagrożony wyginięciem.

W Polsce bóbr jest objęty ochroną gatunkową częściową na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 roku w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U. 220, poz. 2237).

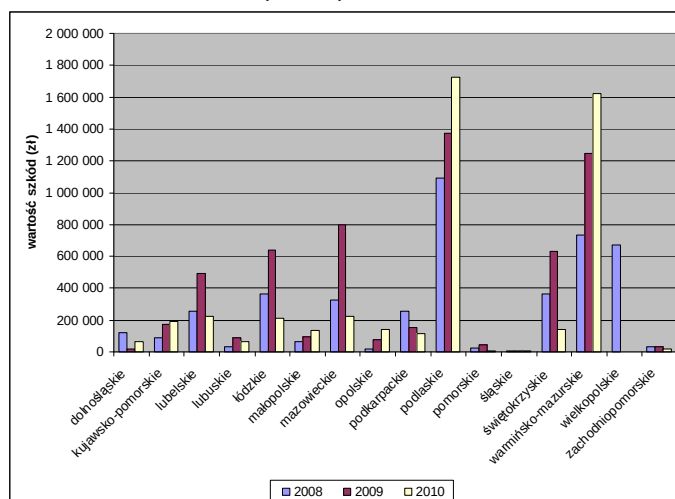
Na podstawie art. 56 ust. 2 pkt. 1 i w związku z art. 52 ust. 1 pkt. 1, 5, 13 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009r. Nr 151 poz.1220 z późn. zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska może wydać w stosunku do gatunków objętych ochroną gatunkową częściową na obszarze swojego działania zezwolenie m.in. na umyślne zabijanie, chwytanie, niszczenia żeremi, tam oraz przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsce.

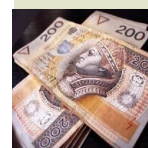
RDOŚ/rok	2008	2009	2010
Białystok	1116	1242	1299
Bydgoszcz	35	63	59
Gdańsk	Brak danych	Brak danych	Brak danych
Gorzów Wielk.	7	49	63
Katowice	15	14	15
Kielce	110	99	96
Kraków	2	68	122
Lublin	-	335 (wliczone też wnioski z 2008)	279
Łódź	20	259	242
Olsztyn	388	551	687
Opole	3	8	7
Poznań	208	227	220
Rzeszów	299	255	193
Szczecin	1	31	31
Warszawa	429	555	635
Wrocław	31	44	16

Wartość szkód wyrządzonych przez bobry
2008 – 2010 (RDOŚ)

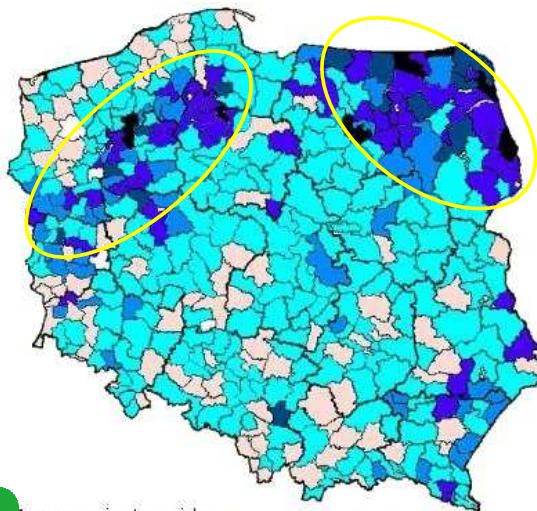

www.bialystok.rdos.gov.pl

Występowanie bobra europejskiego w Polsce w 2002r.

www.bialystok.rdos.gov.pl

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W BIAŁYMSTOKU

Gęstość stanowisk

>10 5.1-10 2.1-5 1.1-2 0.1-1 0

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku przyjmuje wnioski, szacuje i wypłaca odszkodowania za szkody wyrządzone przez bobry.

www.bialystok.rdos.gov.pl

Rok 2008

Zarejestrowano **1116** wniosków o wypłatę odszkodowań.

Wypłacono odszkodowania na kwotę **1 090 524 zł.**

Rok 2009

Zarejestrowano **1242** wnioski o wypłatę odszkodowań.

Wypłacono odszkodowania na kwotę **1 409 358 zł.**

Rok 2010

Zarejestrowano **1299** wniosków o wypłatę odszkodowań.

Wypłacono odszkodowania na kwotę **1 854 545 zł**

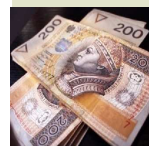
Rok 2011 – dane na dzień 27.09.2011r.

Zarejestrowano **1077** wniosków o wypłatę odszkodowań.

Przyznano odszkodowania w kwocie **1 219 156 zł**

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W BIAŁYMSTOKU

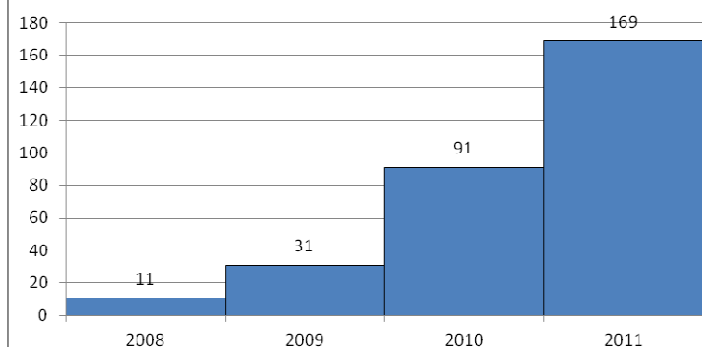

Liczba decyzji na rozbiórkę tam bobrowych wydanych w latach 2008 - 2011r. przez RDOŚ w Białymstoku.

Lata	Liczba wydanych decyzji zezwalających na rozbiórkę tam bobrowych	Liczba tam bobrowych objętych zezwoleniem na rozbiórkę	Liczba rozebranych tam bobrowych
2011	27	169	sprawozdania do 15 stycznia 2012 r.
2010	22	91	66
2009	10	31	29
2008	9	nie określana w decyzji	11

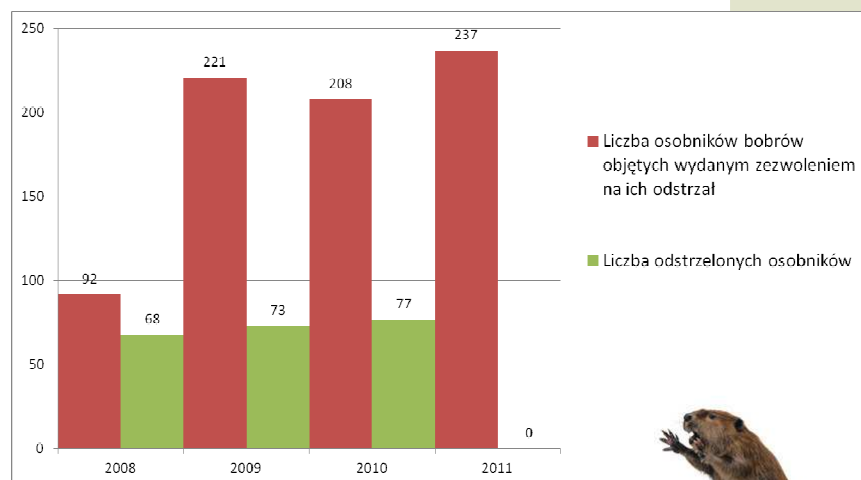

Liczba tam bobrowych objęta wydaną decyzją na ich rozbiórkę

Liczba decyzji na odstrzał bobra europejskiego wydanych w latach **2008 - 2011r.** przez RDOŚ w Białymstoku.

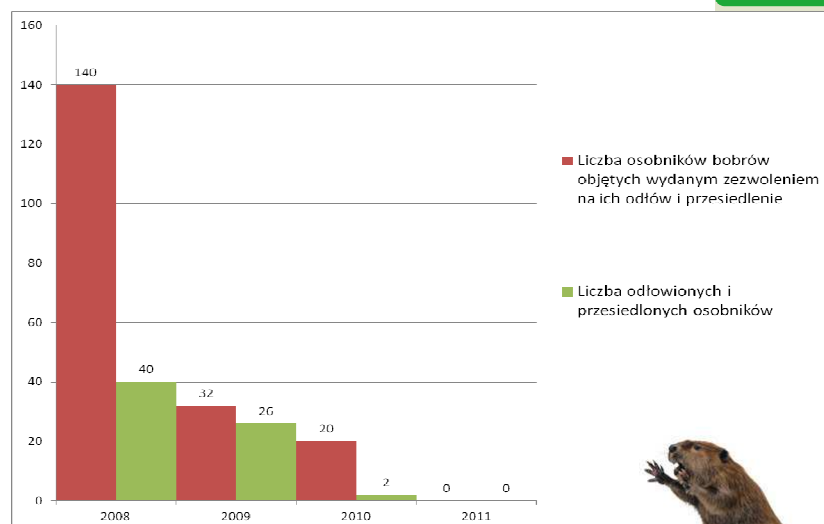
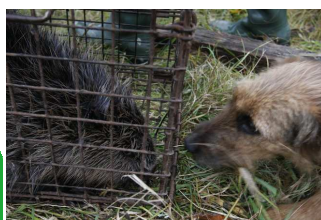
Lata	Liczba wydanych decyzji zezwalających na odstrzał bobrów	Liczba osobników bobrów objętych zezwoleniami na odstrzał	Liczba wykonanych odstrzałów
2011	10	237	brak sprawozdania do 31marca 2012 r.
2010	7	208	77
2009	6	221	73
2008	4	92	68

Liczba wydanych decyzji na odlów i przesiedlenie bobra europejskiego wydanych w latach **2008 - 2011r.** przez RDOŚ w Białymstoku.

Lata	Liczba wydanych decyzji zezwalających na odlów i przesiedlenie bobrów	Liczba osobników bobrów objętych zezwoleniami na odlów i przesiedlenie	Liczba odlowionych i przesiedlonych bobrów
2011	0	0	0
2010	4	20	2
2009	3	32	26
2008	4	140	40

Wszystkie informacje na temat procedur i niezbędnych dokumentów związanych z wypłatą odszkodowań za szkody wyrządzone przez bobry można znaleźć w „Poradniku klienta” na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku:

www.bialystok.rdos.gov.pl

telefonicznie: 85 740 69 81 w 20

lub osobiście:

Białystok, ul. Dojlidy Fabryczne 23 pokój nr 112

Wydział Spraw Terenowych I w Suwałkach

ul. Sejneńska 13

16-400 Suwałki

tel. 87 56 55 200

Wydział Spraw Terenowych II w Łomży

ul. Nowa 2

18-400 Łomża

tel. 86 216 42 71

**Łagodzenie konfliktów
na linii człowiek - bóbr**

Miejsca konfliktowe

www.bialystok.rdos.gov.pl

Jednym ze sposobów łagodzenia konfliktów na linii człowiek – bóbr jest montaż rur przelewowych w tamach bobrowych.

W latach 2009 i 2011 Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku realizowała projekty:

„Ochrona miejsc lęgowych bociana białego oraz tam bobra europejskiego”

i

„Ochrona siedlisk bobra europejskiego”

Oba projekty były finansowane ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku.

Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
w Białymstoku

Zadania projektowe polegały na zakupie, wykonaniu i montażu łącznie 65 rur z siatką ochronną w tamach bobrowych. Rury zostały zamontowane w tamach, na ciekach wodnych i rowach, na terenie zarządzanym przez nadleśnictwa oraz terenach będących w zarządzie spółek wodnych.

W tamie bobrowej umieszczana była plastikowa rura (rury), która działając jak syfon reguluje poziom wody w stawie bobrowym. Woda dostaje się do rury poprzez wlot umieszczony w ogrodzeniu z metalowej siatki. Oddalenie i rozproszenie "ujęcia" wody utrudnia bobrom znalezienie miejsca wypływu wody ze stawu i mimo nadbudowywania przez nie tamy poziom wody pozostaje stały.

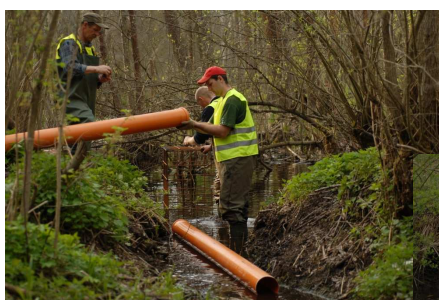

Głębokość umieszczenia rury w tamie determinuje przyszły poziom wody w stawie. Aby rury spełniały swą funkcję muszą być całkowicie zanurzone i regularnie oczyszczane z gałęzi oraz mułu. W przypadku zmiany miejsca położenia tamy, rury muszą być przenoszone.

W przypadku dużych stawów zakłada się większą ilość rur. Działanie takie powoduje obniżenie poziomu wody a co za tym idzie okoliczne drogi i łąki nie są zalewane. Ingerencja w strukturę tamy bobrowej następuje tylko w momencie instalacji rury proces ten nie wpływa niekorzystnie na funkcjonowanie bobrzęj rodziny.

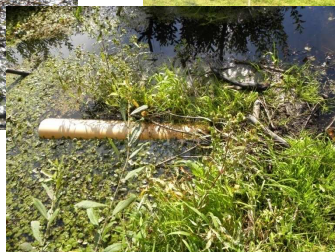
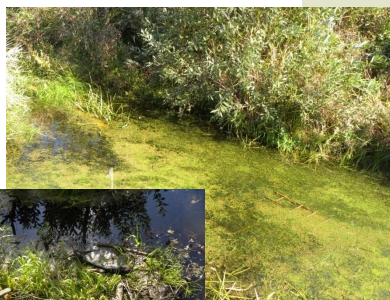
Koszt montażu jednej rury w tamie bobrowej to od 1 do 2 tys. zł.

Przy montażu rur w tamach bobrowych należy brać pod uwagę dostępność terenu, często dotarcie do tamy w celu montażu rur jest bardzo trudne.

Aby rury spełniały swą funkcję muszą być regularnie oczyszczane z gałęzi oraz mułu.

Montaż rury bez zobowiązania zarządcy cieku do regularnego jej czyszczenia nie przynosi zakładanych efektów. Po pewnym czasie zamontowana rura ulega zapchaniu i nie spełnia swojej funkcji.

Na początku 2011r., przed rozpoczęciem realizacji projektu, zrobiono rozeznanie w terenie dotyczące miejsc, w których zasadny był by montaż rur w tamach bobrowych.

Na terenie zarządzanym przez Lasy Państwowe i spółki wodne zostało wytypowanych ponad 300 takich miejsc.

Zainstalowanie rur w tamach bobrowych ogranicza w sposób znaczący zakres szkód spowodowanych przez zalewanie terenów zlokalizowanych w pobliżu tamy bobrowej.

Zmniejszenie zalewów powodowanych przez bobry powoduje, iż właściciele terenu zlokalizowanego w pobliżu tamy bobrowej przestają niepokoić zwierzęta, które mogą bytować w sprzyjających warunkach.

